

Hanneke Siebert

Ds. H.J. Siebert is predikant van de Protestantse Gemeente Enschede. Ze houdt zich onder meer bezig met vernieuwende vormen van pastoraat

Hoe breng je verschillende generaties met elkaar in gesprek over geloof en levensvragen? Iedere generatie heeft een eigen geloofsbeleving, eigen opvattingen over kerkgang, Bijbellezen, God en Jezus. Hoe sla je een brug tussen de generaties?

Generatie PKN – Sluit je aan

In de Protestantse Gemeente van Enschede bedacht men een eenvoudig antwoord: Nodig mensen actief uit om één-op-één in gesprek te gaan met een geloofsgenoot van een andere generatie. *'Generatie PKN- Sluit je aan'* werd een waardevol project.

Een keten van mensen

De reclame van een grote telecomaandier: Lange rijen blije, jonge mensen geven elkaar de hand en ritsen gemoedelijk aaneen tot een lange, menselijke slang. Het symboliseerde de lange keten van contacten die je kunt krijgen en onderhouden met mobiele telefonie. Dat leverde het idee op om in Enschede alle gemeenteleden uit te nodigen om eenmalig deel uit te maken van zo'n menselijke slang van contacten.

Sociale netwerken

Het reclamefilmje van de provider schetste een treffend beeld. Mobiele

telefonie, Facebook, Twitter en andere sociale media zorgen ervoor dat mensen op ieder moment contacten kunnen leggen. Mobiel internet biedt een ononderbroken stroom van contacten.

De tijd dat de kerk vooraan in de keten van de samenleving stond en de rode draad van het sociale netwerk vormde, ligt ver achter ons. Een enkeling zal nog kunnen verhalen van de tijd dat je alleen met gereformeerde vriendjes mocht spelen of je brood haalde bij de vrijzinnige bakker. De sociale netwerken waarin mensen met elkaar in verbinding staan, zijn in de afgelopen decennia drastisch veranderd.

Toch is het in onze huidige communicatiesamenleving een kunst elkaar niet uit het oog te verliezen. De jongste generatie groeit op met de vanzelfsprekendheid van alle denkbare communicatiemogelijkheden. Dat heeft een grote invloed op de wijze van denken en handelen van deze generatie. Hun normen en gedragingen verschillen van de generaties boven hen.

Elkaar uit
het oog
verliezen?

Generatiekloof Door deze snelle ontwikkelingen dreigt een kloof te ontstaan tussen de generaties. De sociale cohesie is zo aan verandering onderhevig, dat elke generatie als het ware ‘nieuweling’ is in zijn eigen wereld. Er liggen geen sporen van de voorgaande generatie klaar, terwijl er wel flinke uitdagingen aangegaan moeten worden. Hoewel de communicatiemogelijkheden razendsnel toenemen, zijn generaties soms aparte ‘werelden’ geworden, zonder onderlinge samenhang. Men dreigt elkaar uit het oog te verliezen. Dit geldt voor de hele maatschappij en ook voor de kerkelijke gemeenschap.

Ook op andere maatschappelijke terreinen is een duidelijke kentering waarneembaar. Door steeds verdergaande individualisering willen jongeren niet als collectief worden aangesproken, maar als individu. Zo kiezen jongeren ervoor zich te verbinden aan een beweging, een partij of geloofsgemeenschap voor de periode dat die verbinding *voor hen* relevant is. Levenslange trouw of vanzelfsprekende steun is niet meer logisch. Waar voor de oudere generatie betrokkenheid bij een kerkgenootschap nog (enigszins) vanzelfsprekend is, kiest de jongste generatie daarvoor op het moment dat ze daar behoefte aan heeft.

Uitdaging voor de kerk

Daarmee zitten we midden in het probleem van de huidige kerk. Als instituut is de kerk gebouwd op continue netwerken, op de trouwe inzet van betrokkenen vrijwilligers. Er is geen kerkenwerk denkbaar zonder dat velen hun interesse en tijd pro

Deo ter beschikking stellen. Dat het de laatste jaren steeds moeilijker wordt om kerkelijke activiteiten en kerkenraden te bemensen, is goeddeels toe te schrijven aan de veranderde *betrokkenheid* van de leden.

Nog altijd voelen mensen van alle generaties zich verbonden met de kerk en haar gemeente. Er is een groot maatschappelijk bewustzijn en een openheid voor geloof en spiritualiteit. Maar aan de verbondenheid met kerk en geloof wordt vandaag op een andere wijze invulling gegeven dan pakweg twintig jaar geleden. Dit vraagt om andere structuren van de kerkelijke organisatie. Deze verandering vormt een stevige uitdaging voor de kerken.

Dialogoog Om die uitdaging aan te gaan, is het van groot belang dat de verschillende generaties met elkaar in dialoog blijven. Elke generatie staat immers op de schouders van de vorige. De kerkgemeenschap van morgen is niet te bouwen zonder kennis en begrip voor de kerk van gisteren. De kerk van vandaag leunt achterover tegen de kerk van gisteren en helt voorover naar de kerk van morgen. De antwoorden mogen dan per tijdsvak verschillen, de vragen over leven, over verwachting, over pijn of verlies blijven dezelfde. Het gesprek daarover is verrijkend voor beide werelden.

Enschede Bovenstaande gedachten vormden de basis van een artikel in het kerkblad van protestants Enschede. Daarbij werden alle gemeenteleden opgeroepen mee te doen aan ‘een intergeneratie-experiment’, een

Veranderende betrokkenheid

Gespreks- handleiding: een zinvol hulpmiddel

proef van een ontmoeting tussen de generaties. Ieder kerklid werd uitgenodigd om één gesprek te voeren met een gemeentelid van een andere generatie. Onderwerp van gesprek: 'Geloven anno 2012'. Doel van het gesprek is het over en weer verkrijgen van inzicht en begrip voor de diversiteit in keuzes, belangen, waarden en normen van waaruit de ander leeft. Juist ook mensen die zich meer op afstand betrokken voelen, werden van harte uitgenodigd deel te nemen.

Gouden Tips

- Zorg voor een breed communicatienetwerk. Maak, naast publicatie in een kerkblad, ook gebruik van e-mailadresbestanden en zondagsbrieven. Facebook is voor veel (kerk)mensen een geëigend communicatiemedium. Vraag hierbij eventueel hulp van de jongere generatie.
- Creëer een herkenbaar (speels) logo dat bij iedere communicatie gebruikt wordt.
- Een extra reminder via e-mail aan de jongere generatie (45-) vlak voor de sluiting van de inschrijfdatum bleek stimulerend te werken.
- Schrijf een eenvoudige gesprekshandleiding waar mensen vrijblijvend gebruik van kunnen maken. (Zie kader). Tijdens het gesprek kan dit houvast bieden.
- Als 'organisator' van het project heb ik zelf de terugkomavond als zinvol en inspirerend ervaren. Mensen deelden hun bijzondere en goede ervaringen en gaven ook tips en ideeën over een mogelijk vervolg. Op basis van die inbreng is inmiddels een tweede 'één-op-één' gespreksronde' georganiseerd.

Praktische uitvoering

In Enschede konden gemeenteleden zich per telefoon, e-mail en Facebook aanmelden. In de week na de uiterste inschrijfdatum, ontvingen de mensen een brief met daarop naam en adres van hun gesprekspartner. Het minimale leeftijdsverschil tussen de gesprekspartners was 25 jaar. Aan de deelnemers *zelf* is overgelaten om een afspraak te maken voor een ontmoeting op een tijd en plaats die hen het best paste.

Deelnemers werden wel op een open wijze uitgenodigd om achteraf een reactie te geven of hun ervaring te melden. Ook is een 'terugkomavond' georganiseerd waarbij ervaringen gedeeld werden en deelnemers en belangstellenden het project konden evalueren.

Gesprekshandleiding

Bij iedere persoonlijke uitnodiging aan de deelnemers met daarin naam en adres van hun gesprekspartner, werd ook een 'gesprekshandleiding' toegevoegd. Daarin stonden aanwijzingen voor en vragen waarlangs het gesprek plaats zou kunnen vinden. Een dergelijke gesprekshandleiding (zie het kader hieronder) bleek een zinvol hulpmiddel voor de gesprekken. Zeker voor mensen die elkaar vooraf nog helemaal niet kennen, maar ook als het gesprek vastloopt of stroef verloopt, is de gesprekshandleiding een zinvol hulpmiddel. ■

Voorbeeld van een gesprekshandleiding

Onderstaande brief is bijgevoegd bij de persoonlijke uitnodigingen aan de deelnemers van het project. Deze handleiding kan men overnemen of aanpassen.

Wenken vooraf

Voor een open en waardevol gesprek is één aspect beslist noodzakelijk, namelijk een open nieuwsgierigheid naar keuzes en waarden en normen van de gesprekspartner. Het project is een poging om inzicht en begrip te verkrijgen voor de diversiteit in keuzes, in belangen, in waarden en normen van waaruit ieder mens leeft.

Het gesprek zou volgens de volgende lijn kunnen verlopen:

Levensgeschiedenis

Je kunt beginnen met elkaar je persoonlijke levensloop te vertellen.

Waar heeft je wieg gestaan? In wat voor gezin ben je groot geworden? Hoe is je loopbaan geweest van school en werk? Welke kansen hebben zich voorgedaan of welke hindernissen moesten overwonnen worden? Welke 'vanzelfsprekendheden' hebben invloed gehad op de keuzes die je in je leven gemaakt hebt? Wat is je tegenwoordige leefsituatie?

Geloofsgeschiedenis

Vanuit de persoonlijke levensgeschiedenis is wellicht al een deel van de geloofsgeschiedenis ter sprake gekomen.

Is er altijd een vanzelfsprekende verbondenheid met de kerk geweest? Zijn er 'van huis uit' verwachtingspatronen meegegeven over geloof en kerk? Heb je zelf verwachtingen (gehad) richting je eigen kinderen? Welke teleurstellingen ben je hierin

tegengekomen? Het gaat dan zowel om het teleurgesteld worden als ook het teleurstellen van die ander.

Welke momenten in je leven hebben een stempel gezet op je geloofsgeschiedenis? Dat kunnen zowel positieve als negatieve ervaringen zijn. Er kunnen zowel positieve als negatieve stempels gedrukt zijn.

Op welke wijze geef je op dit moment (al dan niet) uiting aan je betrokkenheid bij kerk en geloof? Is deze betrokkenheid veranderd in de loop der jaren?

Geloven anno 2012

Het zal niet eenvoudig zijn om je 'geloof anno nu' te omschrijven. Geloven is iets vloeïends, dat zich nauwelijks in woorden laat gieten. Geloven is ook wel 'een geheim' genoemd, niet omdat het verborgen moet blijven, maar omdat het niet vast te pinnen is. Bij het delen van levensgeschiedenis en geloofsloop zal zijdelings al wel 'geloven anno 2012' aan de orde gekomen zijn.

Welke aspecten van geloof zijn op dit moment meest waardevol? Welke verrijking geeft geloof aan jouw leven? Wat ervaar je als gemis en hiaat in de kerk van vandaag? Wat zou jij veranderen in de kerk, als je alle mogelijkheden tot je beschikking had? Wat zou je laten zoals het is?

Afsluiting

Als afsluiting van het gesprek wil ik vragen om 'een wens' voor elkaar te formuleren. Denk aan één aspect waar je gesprekspartner jou geraakt of verrast heeft. Zet dat om in een positieve wens voor de toekomst van jouw gesprekspartner. Deze wens kan betrekking hebben op een persoonlijke ervaring of levenssituatie van de ander. Maar een wens van meer algemene aard is even waardevol. Als voorbeeld noem ik 'Vrede en alle goeds voor de toekomst'.